

Konsekvensutredning om förslag att ändra Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2022:2) om huvudområden i försöksverksamheten med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grundläraresexamen eller ämnesläraresexamen

1. Sammanfattning

I 16 § förordningen (2021:1336) om försöksverksamhet med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grundläraresexamen eller ämnesläraresexamen har Universitets- och högskolerådet (UHR) bemyndigats att meddela föreskrifter om vilka huvudområden som ingår i en huvudområdesgrupp. Bilaga 1 och 2 i denna förordning ändrades den 21 december 2023 och ändringarna träder i kraft den 1 februari 2024. UHR föreslår därför att myndighetens föreskrifter (UHRFS 2022:2) om huvudområden i försöksverksamheten med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grundläraresexamen eller ämnesläraresexamen, i texten kallad KPU-föreskriften, ska ändras i enlighet med förordningsändringen.

2. Bakgrund

Ändring i förordning (2021:1336) om försöksverksamhet med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grundläraresexamen eller ämnesläraresexamen

Regeringen har beslutat om en ändring¹ i förordning (2021:1336) om försöksverksamhet med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grundläraresexamen eller ämnesläraresexamen.

Försöksverksamheten startade höstterminen 2022 och ska pågå till och med den 31 januari 2028. Den särskilda behörigheten till utbildning inom försöksverksamheten baseras på generell examen inom ett visst huvudområde.

Ändringen som beslutades i december innebär att ytterligare en huvudområdesgrupp ska ingå i försöksverksamheten. Denna huvudområdesgrupp är Idrott/Idrottsvetenskap. Huvudområdesgruppen ska kunna ge behörighet till utbildning som leder till ämnesläraresexamen för årskurs 7–9 och för gymnasiet² samt ska ge undervisningsbehörighet i ämnet idrott och hälsa³.

En huvudområdesgrupp består av ett eller flera huvudområden. UHR har bemyndigande att föreskriva om vilka huvudområden inom varje huvudområdesgrupp som ska ge behörighet till

---

¹ SFS 2023:949, publicerad den 28 december 2023.

² SFS 2021:1336, Bilaga 1

³ SFS 2021:1336, Bilaga 2

försöksverksamheten. Huvudområdet ska vara relevant för det eller de undervisningsämnen som huvudområdesgruppen ger undervisningsbehörighet i.

UHR har föreskrivit om dessa huvudområden i KPU-föreskriften.

I och med att förordningsändringen träder i kraft den 1 februari 2024 behöver UHR föreskriva om vilka huvudområden inom huvudområdesgruppen Idrott/Idrottsvetenskap som ska kunna ge behörighet till utbildningen. Föreskriftsändringen behöver träda i kraft senast den dag anmälan till höstterminen 2024 öppnar. Anmälan till höstterminen 2024 öppnar den 15 mars 2024.

Huvudområden ska hämtas från Statistiska centralbyråns universitets- och högskoleregister

De huvudområden som UHR ska föreskriva om ska hämtas från Statistiska centralbyråns (SCB) universitets- och högskoleregister. Dessa uppgifter hämtas i sin tur från lärosätens studieregister. Inga andra huvudområden än de som finns i SCB:s register är aktuella i försöksverksamheten.⁴

Underlaget som UHR har utgått ifrån omfattar uppgifter som hämtats från 2009 till och med våren 2023. Underlaget innefattar uppgifter om lärosäten, vilka huvudområden och inom vilken huvudområdesgrupp examina har redovisats, samt uppgift om huruvida minst en examen i respektive huvudområde har utfärdats på grundnivå eller avancerad nivå, eller på både grundnivå och avancerad nivå.

Bedömning av huvudområden

Vid bedömning av varje enskilt huvudområde utgår UHR ifrån de intentioner som uttrycktes i promemorian *Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan (U2021/00301)*:⁵

- Ett huvudområde ska ge behörighet om det anses vara relevant för något eller några av de moment som ingår i ett undervisningsämnes centrala innehåll.
- Det centrala ämnesinnehållet för ett undervisningsämne består av flera delar eller moment. Till exempel innehåller ämnet biologi i huvudsak fysiologi/humanbiologi, ekologi, evolution, cellbiologi/genetik och bioteknik. För att undervisa i skolämnet biologi kan huvudområden inom olika delar av ämnet vara relevanta.
- Huvudområden som antingen har samma benämning som ett undervisningsämne eller har samma namn som något eller några av de moment som ingår i undervisningsämnets centrala innehåll anses i normalfallet vara huvudområden som är relevanta för undervisningsämnet.
- Vid gränsfall ska utgångspunkten vara en generös och flexibel syn på huvudområdet i förhållande till skolans undervisningsämnen.

Information om huvudområden har hämtats främst från lärosätens webbplatser. I vissa fall finns samlad information om ett huvudområde eller ämnesområde, i andra fall har information hämtats via webbsidor om specifika program, program- och/eller kursplaner.

Ämnesplaner och kursplaner för ämnet idrott och hälsa i grund- och gymnasieskola har varit ledande i arbetet med att inhämta information om ett ämnes syfte och en kurs centrala innehåll.

---

⁴ Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan (U2021/00301), sid 125

⁵ Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan (U2021/00301), sid 123–125

Krav på omfattning av studier för behörighet

För behörighet till utbildning som leder till ämneslärarexamen för årskurs 7–9 inom ramen för försöksverksamheten krävs en generell examen om 180 högskolepoäng (hp).⁶ De huvudområden som ger behörighet till denna inriktning regleras i bilaga 2 KPU-föreskriften. Bilaga 2 innefattar enbart huvudområden som enligt SCB:s register lett till examen på grundnivå eftersom en examen på avancerad nivå inte är tillräckligt omfattande för att ge behörighet.

För ämneslärarexamen för gymnasieskolan krävs, utöver en generell examen om 180 hp, ytterligare en generell examen om minst 60 hp på avancerad nivå. Båda examina måste vara inom samma huvudområdesgrupp.⁷ De huvudområden som ger behörighet till denna inriktning regleras i bilaga 3 i KPU-föreskriften. Bilaga 3 innefattar huvudområden som leder till examen på grundnivå och avancerad nivå.

3. Problem- och målformulering

Förändring i förordning (2021:1337) om försöksverksamhet med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grundlärarexamen eller ämneslärarexamen

Problembeskrivning

Regeringen har beslutat att ytterligare en huvudområdesgrupp – Idrott/Idrottsvetenskap – ska ingå i försöksverksamheten med en kortare kompletterande pedagogisk utbildning (KPU). En direkt konsekvens av denna ändring är att UHR behöver föreskriva om vilka huvudområden inom den nya huvudområdesgruppen som kan ge behörighet till utbildningen.

Förordningsändringen träder i kraft och tillämpas från den 1 februari 2024. Det innebär att de nya behörighetskraven behöver föreskrivas för att kunna tillämpas vid antagning till utbildning som startar höstterminen 2024. Anmälan till höstterminen 2024 öppnar den 15 mars.

Huvudområdesgruppen Idrott/Idrottsvetenskap

I huvudområdesgruppen Idrott/Idrottsvetenskap finns tre huvudområden: Idrott, Idrotts- och hälsovetenskap samt Idrottsvetenskap. Samtliga huvudområden har lett till examen på grundnivå. I huvudområdena Idrott samt Idrottsvetenskap har examen på avancerad nivå utfärdats.

Förslag

UHR:s föreskrifter ska reglera särskild behörighet till den utbildning som ges inom försöksverksamheten och syftar till att skapa tydlighet för sökande och för vidareinformatörer samt till att säkerställa att behörighetsbedömning till utbildningen kan göras på ett rättssäkert sätt.

UHR bedömer att samtliga huvudområden i huvudområdesgruppen är relevanta för något eller några av de moment som ingår i det centrala innehållet i undervisningsämnet Idrott och hälsa i både grundskolans årskurs 7–9 och gymnasiet. UHR bedömer därför att samtliga huvudområden ska läggas till i bilaga 2 och 3 i KPU-föreskriften.

---

⁶ 12–13 §§ Förordning (2021:1336) om försöksverksamhet med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grundlärarexamen eller ämneslärarexamen

⁷ 14 § Förordning (2021:1336) om försöksverksamhet med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grundlärarexamen eller ämneslärarexamen

4. Alternativa lösningar för det UHR vill uppnå

UHR ser ingen alternativ lösning för att uppnå målet om att ha föreskrifter i enlighet med förordningen till anmälan till utbildning som startar höstterminen 2024.

5. Nollalternativet

Om UHR inte reglerar vilka huvudområden inom den nya huvudområdesgruppen som ger behörighet, blir konsekvensen att KPU-föreskriften strider mot förordningen. I praktiken innebär det att vare sig sökande, vidareinformatörer eller lärosäten skulle veta vilka huvudområden inom huvudområdesgruppen som ger behörighet till utbildningen. Det skulle dels kunna leda till att sökande får felaktig information, dels till att lärosäten gör godtyckliga eller felaktiga behörighetsbedömningar. Därför är det viktigt att ändra den befintliga KPU-föreskriften och att tydliggöra det i bilaga 2 och 3.

6. Rättsliga förutsättningar

6.1 Bemyndigande och bedömning av regeringens medgivande

Försöksverksamheten regleras i förordning (2021:1336) om försöksverksamhet med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grundläraresexamen eller ämnesläraresexamen. UHR har med stöd av 16 § förordningen fått bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka huvudområden som ingår i en huvudområdesgrupp.

UHR bedömer att de föreslagna ändringarna inte medför sådana väsentliga effekter på kostnader för staten, kommuner eller regioner att regeringens medgivande behöver inhämtas.

6.2 EU-rätt och annan internationell rätt

Behörighetsregleringen för försöksverksamheten är inte föremål för harmoniserade regler inom EU-rätten. Det innebär att EU:s medlemsstater är fria att lagstifta inom området.

UHR bedömer att de reviderade föreskrifterna och allmänna råden inte är diskriminerande, och inte innebär några åtgärder som hindrar utövandet av de fyra friheterna (fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital). De är därmed förenliga med EU-rätten.

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, ska medlemsstaterna anmäla förslag till nya föreskrifter som innehåller krav på en produkts egenskaper till kommissionen. UHR bedömer att författningen inte utgör sådana tekniska föreskrifter som ska anmälas enligt direktivet.

Författningen innebär inte heller något krav på tjänstetillhandahållare från andra länder som tillfälligt vill bedriva verksamhet i Sverige. UHR bedömer därför att den inte är anmälningspliktig enligt artikel 39.5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden.

7. Vilka berörs av regleringen?

Personer med generell examen som klassas inom huvudområdesgruppen Idrott/Idrottsvetenskap kommer att beröras av regleringen på så sätt att de har möjlighet att söka till och bli behöriga till den kompletterande pedagogiska utbildningen inom försöksverksamheten.

Regleringen berör också de lärosäten som deltar i försöksverksamheten. De ges i och med den nya regleringen möjlighet att på ett rättssäkert sätt bedöma behörigheten till utbildningen. I samband med förordningsändringen har regeringen även fattat beslut om att ändra försöksverksamhetens uppdrag på så vis att Luleå tekniska universitet och Gymnastik- och idrottshögskolan omfattas av uppdraget från och med den 1 januari 2024.

8. Ekonomiska och sociala konsekvenser av förslaget

8.1 Kostnadsmässiga konsekvenser

De kostnadsmässiga konsekvenser som införandet av försöksverksamheten i stort innebär redovisas i promemorian Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan (U2021/00301).

Den ändring som UHR föreslår i denna remiss bedöms inte ha några större kostnadsmässiga konsekvenser.

8.2 Företag

Ändringen påverkar främst de lärosäten som deltar i försöksverksamheten. Inget av dessa lärosäten drivs i företagsform.

I promemorian Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan (U2021/00301) bedöms försöksverksamheten i stort inte heller ha några särskilda konsekvenser för enskilda huvudmän inom skolväsendet som är företag. Den generella tillgången på grundlärare och ämneslärare bedöms öka.⁸ UHR gör inte någon annan bedömning än den som gjorts i promemorian.

Regleringen bedöms inte heller få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

8.3 Stat, kommuner och länsstyrelser

Den föreslagna föreskriften innebär inte några förändringar av kommunala befogenheter eller skyldigheter och UHR bedömer att det heller inte medför några kostnader i deras verksamhet. Detsamma gäller för länsstyrelser och staten.

8.4 Lärosäten och studenter

Ändringen påverkar främst de lärosäten som deltar i försöksverksamheten. De kommer att behöva uppdatera information, stödmaterial och eventuellt se över lokala regelverk.

---

⁸ Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan (U2021/00301), sid 177–178

9. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Enligt UHR:s bedömning är bestämmelser inom det aktuella området nationella och det saknas rättsligt bindande akter i unionsrätten.

UHR bedömer även att den föreslagna författningen är förenlig med EU-rättsliga principer.

10. Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

De nya föreskrifterna föreslås träda i kraft den 15 mars 2024 för att kunna tillämpas vid antagning till utbildning som startar efter den 31 juli 2024.

Den ändring i förordning (2021:1336) om försöksverksamhet med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grundlärarexamen eller ämneslärarexamen⁹ som UHR:s förslag på föreskrifter grundar sig på träder i kraft den 1 februari 2024. Det innebär att nya behörighetskrav behöver föreskrivas för att kunna tillämpas vid antagning till utbildning som startar efter den 1 februari 2024. Anmälan till höstterminen 2024 öppnar den 15 mars.

UHR bedömer att det inte behövs övergångsbestämmelser eftersom det inte finns någon tidigare reglering av de aktuella behörighetskraven.

UHR bedömer att det är nödvändigt med informationsinsatser för att sökande samt vidareinformatörer, som studie- och yrkesvägledare, ska få kännedom om de ändrade reglerna. Särskilda informationsinsatser föreslås därför bland annat via UHR:s webbplats och sociala medier. Informationen bör lämpligen göras tillgänglig både för lärosätena och sökande innan föreskrifterna ska träda i kraft.

11. Samråd

UHR har inte samrått med de lärosäten som berörs, eftersom ändringen behöver genomföras på kort tid och eftersom ändringen innebär en fråga om normhierarki. Lärosätena ges möjlighet att ta del av ändringsförslaget genom remissförfrågan och även komma med synpunkter på det.

12. Kontaktperson

Vid frågor om konsekvensutredningen eller föreskrifterna, kontakta Linda Puhls, Universitets- och högskolerådet. Telefon 010-470 05 74, e-post: linda.puhls@uhr.se.

---

⁹ SFS 2023:949